

S O O Č A N J A

Vojteh Ravnikar

PIRAN 92 – DESET LET POTEM*

UVOD

Potem, ko smo devet let razpravljali o resnobi našega dela, se zdi prav, da spregovorimo tudi o njegovi resničnosti.

Zakaj iščemo resnico? Zakaj nam je potrebna? Resnica osvobaja. Pomeni varen hrbet in ne nazadnje narekuje resnico moralnost našega delovanja. Kolikor lažeš, skrivaš, blefiraš, če prepričuješ pa nisi prepričan, si ujet in skrivaški. Lahko sicer obstajaš, vendar v neki nižji kategoriji.

Resnico lahko izrazi le tisti, ki je resničen. Resnica torej ni kak bibličen fakt, resnica je proces, kot se je v nekem intervjuju izrazil Vaclav Havel.

Arhitekturno delo je tedaj resnično le kot plod ustvarjalnega procesa, ki izhaja iz avtorjevega odnosa do sveta, ki ga obdaja.

Vloga konteksta, o katerem smo toliko razpravljali na Piranskih dnevih, se tako ne manifestira zgolj v sposobnosti odčitavanja zakonitosti zatečenega. Pomembnejša je osebna poetika avtorja, ki svoj odnos do okolja izraža z arhitekturo.

RESNIČNOST FORME

Postmodernizem je celo neresničnost prodajal kot resnico, bolje rečeno kot pravico, da počneš tako rekoč vse v imenu preseganja obstoječih norm. Manifest novega vsaj navidez prinaša iluzijo resničnosti.

Suverenost nad stilskimi opredelitvami je bilo eno pglavitnih orožij takrat novega obdobja postmoderne. Tako kot danes vse je bilo tudi to obdobje kratkega veka, kar pa še zdaleč ne pomeni, da se je veja posušila in bo deblo odslej zdravo. V zahtevi po novem se porajajo vedno novi poizkusi, kako preseči že znano in presenetiti tržišče. Takšnemu trendu se je nemogoče in nesmiselno upirati, zato je v poplavi vseh mogočih oblik potrebno definirati deblo, iz katerega veja raste, kot varno pribežališče resnice, ki jo potrebuje naročnik, ocenjevalec, še bolj pa avtor sam. Forma – pojavnost posamezne arhitekture je element komunikacije z avditorjem in je tako zavezana modi, kot lahko s prizvokom peyorativnosti označimo

* Decembra je bilo v Piranu deseto mednarodno srečanje arhitektov. Objavljamo nekaj drobcev iz razprave (ki je bila seveda ilustrirana z diapozitivi) arhitekta Vojteha Ravnikarja.

posamezne stile, ki si vedno hitreje sledijo, vendar pa mora forma prepričati. Prepriča pa lahko le, če ji verjamemo. Verjamemo pa ji tedaj, ko je organsko povezana z notranjim ustrojem zgradbe. Njen obraz je lep, če je pametna...

RESNIČNOST VSEBINE

Svojevrsten paradoks je, da je obdobje, o katerem govorimo, obdobje, ko je veliko muzejev in galerij in ko je bilo o instituciji muzeja zelo veliko razpravljanih. Hkrati ko narodi kopičijo dokaze o lastnem obstoju, poteka vsebinska razprava o namenu in razvojni poti galerij in muzejev kot institucij, razpetih med čuvanje dediščine in promocijo kulture.

Odnos do preteklega, ki je tako značilen za postmoderno, se tako nujno kaže tudi v odnosu arhitektov-avtorjev posameznih muzejskih in galerijskih zgradb do zadane jim naloge. Muzej je namreč neresnična resničnost. Njegova obravnava se tako giblje od pojma svetišča do skladišča, od čaščenja reliktov narodove kulture do kulturno-intelektualnega servisa.

Pomanjkanje tal oziroma oddaljenost neba je toliko bolj očitna pri gradnji cerkva. Iz tega najbrž sledi, da je odstotek dobre arhitekture (v mislih imam novejši čas) najnižji prav pri sakralni arhitekturi.

RESNIČNOST ARHITEKTURE SPOMINA

Arhitektura spomina je tisto robno območje naše stroke, ko se meja med skulpturalnostjo ter arhitekturo najbolj zabriše oz. kar je za nas mnogo zanimiveje, ko je najbolj očitna. V odsotnosti objektivne resnice je nujno vzpostaviti subjektivno resnico. Kipar se izraža z besednjakom likovne govornice, se pravi oblikovanjem podobe, ki oživi spomin na določen dogodek ali osebo. Arhitektova edina opora pa je lahko le čvrsta konceptna rešitev. Tisti res, ki ga vsebuje kiparjeva podoba, je za arhitekta koncept.

Koncept pa temelji na poznavanju in uporabi simbolike oz. simbolov, ki so na določen način dogovorjeni elementi v svetu iracionalnega. Naj zveni še tako banalno, simboli so elementi sintakse arhitekture spomina.

Banalnosti se seveda izognemo, kolikor je simbol posredovan z avtorsko poetiko, ki je koncept prevedla v pripoved. Formalni nagovor arhitekture spomina je torej najbolj brezčasen in s tem najdlje od naslova našega srečanja, pa vendar prav zaradi tega toliko bolj navzoč v naših razmišljanjih.

RESNIČNOST PROSTORA

O koncipiranju mest in ustrezni resnici.

Mesto je posoda spomina. Mesta se spomnimo po nečem, kar je zanj značilno. Ta značilnost pa ne izhaja le iz geografskih posebnosti, ki so pogojevale nastanek in rast mest, temveč iz niza okoliščin, ki so v medsebojni interakciji vzpostavile duha mesta. Zato za razvoj mesta ni zadosten pogoj graditi lepe hiše (kar je vsekakor

dobrodošlo), mesto je treba misliti, in to na njemu lasten način. Gre torej za kontekst mesta, ki je seveda kompleksnejši od konteksta posamezne hiše. Pravilno razmišljanje o mestu oziroma o njegovi širitvi torej ne vodi v mimikrijo novega predela s starim, temveč v adicijo posameznih predelov mesta. Resničnost mesta se torej vzpostavi z odkrivanjem in dodajanjem novih pomenov in vsebin.

RESNIČNOST VSEBINE

Resničnost vsebine je tista, ki je v skladu s stvarno situacijo in ne s predpostavkami. To pomeni, da je vsebina resnična, če odraža dejanske razmere in ne le želene ali pričakovane. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s potrebami in možnostmi ljudi, ki bodo v prostorih živeli.

Resničnost vsebine je tudi tista, ki je v skladu s kulturno dediščino in tradicijo mesta. To pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s lokalnimi značilnostmi in ne s globalnimi trendi. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s lokalnimi značilnostmi in ne s globalnimi trendi.

Resničnost vsebine je tudi tista, ki je v skladu s socialnimi pogoji in potrebami ljudi. To pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s socialnimi pogoji in potrebami ljudi. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s socialnimi pogoji in potrebami ljudi.

RESNIČNOST ARHITEKTURE STORITVE

Resničnost arhitekture storitve je tista, ki je v skladu s potrebami in željami ljudi. To pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s potrebami in željami ljudi. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s potrebami in željami ljudi.

Resničnost arhitekture storitve je tudi tista, ki je v skladu s lokalnimi značilnostmi in tradicijo mesta. To pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s lokalnimi značilnostmi in tradicijo mesta. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s lokalnimi značilnostmi in tradicijo mesta.

RESNIČNOST PROSTORA

Resničnost prostora je tista, ki je v skladu s potrebami in željami ljudi. To pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s potrebami in željami ljudi. V kontekstu arhitekture to pomeni, da mora biti gradnja in oblikovanje v skladu s potrebami in željami ljudi.